

מפקד "אקסודוס", שגדם לסערה כאשר הצטלם ליד ספינת המגורשים הפלסטינית:

"דרגתי: יוסי הראל!"

הראל, לבין רביהחובל, "אייק" אהרונביץ.

אקסודוס היתה אונית-ששועים, שהכילה 120 תאים. אנשי המוסד לעליה ב' קנו אותה בארצות-הברית. שיפצו אותה באטלנטיקסיטי, והיא נסעה משם לצרפת. האנגלים ידעו עליה, מפני שגייסו כספים למענה במסיבה בבולטימור.

מאו יסבו הבריטים על זנבה: הם ניסו למנוע ממנה אספקת-דלק. אנשי העליה הכינו אותה כינתיים באיטליה, לצורך הפלגה שתישא 4000 אנשים. יוסי הראל היה אז בן 27. הוא שהה באיטליה וטיפל שם בהברחת-נשק שנשארה מהבריגדה. "כמויות של נשק", כפי שהוא נוהג לספר.

את הנשק היו מטמינים בגלגלים של החפרי-ענק.

מאחוריו כבר היו ארבע אוניות שעליהן פיקד, ביניהן כנסת ישראל. שהביאה 4000 מעפילים.

שאל אביגור — איש המוסד — קרא לו ושאל אותו: "יש אוניה בת 4000 אנשים. אני רוצה שתפקד עליה. מתי תוכל?"

"עכשיו!" לא איחרה להגיע התשובה ההולמת כליכך את בעליה. בבוקר שבו הועלו הפליטים על האוניה, בשעה 11, הופיע מפציץ בריטי וחג מעליה. מפקד נמל מרסיי לא איפשר לאוניה להפליג. הראל ונציגיו הצוות נפגשו עם המפקד הצרפתי והתריעו שקיימת בעייה: האוכל מוגבל בכמות, יש תרופות וציוד לכמה ימים בלבד, ויש 4000 נוסעים.

אייק אהרונביץ היה אז הקפטן, ואילו עזריאל עינב היה האלחוטן.

הבריטים הפעילו לחצים כבדים על הצרפתים. לצוות התברר, שאם לא יפליגו בלילה, ייעצרו מייד בבוקר.

הראל נוהג לספר בהומור כיצד הפעילו את המנועים והמרחף נתקע בחבלים. נסעו קדימה, אחורה, עד שהשתחרר.

אחר-כך עלו על שרטון. כבר ביציאה מהנמל המתינו לאקסודוס שתי משחתות בריטיות.

הוא יכול להתכחש לעובדה שישנם פליטים פלסטיניים. הראגה, הסביר לי, התחילה לנקר בו לפני שלושה חודשים, להראל היה ברור מהומות בשטחים. להשיג פיתרון, כדי שנכרו הקטן לא ישלם את מחיר ההירדררות במצב. לכן קם, דיבר והציג טלם, בניגוד מוחלט לאופיו. ספינת-

אליים לשוב ארצה. הוא ניבא שיוצמד לספינה מיטען-חבלה, בררריהם. ככלי-זאת סייע בידי והבי, הצטלם על רקע הספינה והביע את דעתו — צעד חריג שעורר, כצפוי, גלים. הראל, מי שהיה מפקד ספינת-המעפילים אקסודוס, נתפס כמי שיש לו זכות מיוחדת להתבטא על נושא זה. כמה שבועות לאחר מכן הסביר לי

הראל עם אשתו גזילי וילדיו

הראל במרדכי

זהו הדבר הכי גדול שקיים — האהבה

מדי פעם, במהלך המסע, נוספו אליהן משתתות נוספות.

כמים הבינלאומיים היה אסור להן לתקוף. שני גרודיי-פלמ"ח המתינו לאוניה בארץ.

פתאום, ליד עזה, התחילו האנגלים לתקוף. הראל היה מופתע. קודם-לכן זה לא קרה: תחילה פתחו האנגלים באש — שני אנשים נהרגו וכי-30 נפצעו. אחר-כך התקרבו שתי משחתות ומחצו את חרטום האוניה.

"ההתנגדות היתה נוראית!" הרגיש

המגורשים לא הטרידה אותו, אך הוא מוטרד מאור-מאור מהספינות שאש"ף מכין — ה"אקסודוס" שברך.

● אקסודוס

"אין מקום לאנאלוגיה בין ספינת-המגורשים לבין אקסודוס" שב ואמר יוסי הראל במהלך שיחתנו.

אקסודוס נחרטה בזיכרון כסמל בתולדות הישוב. איישם בנכני הזיכרון מתייק הויכוח הנוקב בין מפקדה, יוסי

שלא הובן כהלכה. אין הוא משווה בשום פנים ואופן בין ספינת-הפליטים, שעליה פיקד, לבין ספינת-המגורשים, שבין נוסעיה היו אמורים להיות אנשים שהואשמו בביצוע פגיעות.

יוסי הראל אינו מודאג מהספינה שלא יצאה לדרך, אלא מהספינות שייצאו לדרך. להערכתו — והערכה זאת מבוססת על מידע — עומד אש"ף לשלוח ספינות מלאות וגרושות בפליטים, נשים וילדים. "ואו מה נעשה!" כמי שלחם למען קום המדינה, אין

הראל בביתו

אש"ף ישלח ספינות מלאות בנשים ובילדים"

תצלום אחד של יוסי הראל על רקע ספינת-המגורשים השיב אותו לכותרות, והעמיד אותו במרכז של פולמוס ציבורי. הוא הותקף על שתמך, כביכול, בספינה, וקיבל, כמוכן, הגנה מהצד שכנגד. הראל נראה לי כאדם שהפך סמל

מאת

דפנה ברק

בעל-זכרון. ואילו הוא, בסך-הכל, התכוון להגיע הביתה בשלום... כל עניין ספינת-המגורשים, סיפר לי, "סולף"

יוסי הראל הגיע לאתונה כמה שבועות לפני שהפכה למוקדי-התעניינות עולמי, בגלל הספינה-שלא-שטה. הוא הגיע לשם כתלמיד המנסה לתהות על פשר הטראגדיה היוונית.

"שבועיים למדתי את אנגמנון" קרו, והפליג בשבחה של אנטיונה: "יש אנשים שחושבים שטראגדיה זה סיפור עצוב..."

אחרי כמה שבועות תחת שרביטו של פרופסור מיציקיס, התחילה ההתעניינות בספינה. העיתונאי נתן והבי פגש באתונה את הראל, וביקש ממנו להפעיל שם את קשריו ולעזור לו לגלות את הספינה המיסתורית.

הראל היה מוכן להתערב עליכך שהספינה לא תפליג. הוא יעץ לישרי

טראגדיה

יוונית:

מהי טראגדיה יוונית? "סוג" יצירה זה הקיים רק ביוון, התנסעל באונו הראל, הוא מבוסס על התנגשות של שתי אמיתות, מצב של קונפליקט שבו אין צדק אבסולוטי. זוהי בדיוק מהות הסיכסוך הערבי-ישראלי — לא ניתן להתעלם מהצדק של הפלסטינים וזכויותיהם. לא ניתן לשאוף לסטאטיסט-קו, מפני שבמצב הזה אין סטאטיסטיקו: קיימת התמתחות מתמדת."

את שאר התיזה ואת הפיתרוןות ימיר הראל, כאשר יר"גיש כי כלו כל הקיצים, והוא יצטרך לקום ולהתריע. אז יש תמש בכל כובד מישקלו ה"היסטורי, המוסרי והסימלי ו"פרטי-פרטים וישתדל ליצור תהודה מירבית.

כך אומר בצדק הראל הזורק מדי כמה מישמטים: "אני הרי לא פוליטיקאי..."